

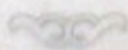
בעזה"ש"ת

ספר
התשובות
בהלכות
רבית

ברית פנחס

הכולל בתוכו

שלוש מאות שאלות מצויות הנוגעים לכל אחד
אכרד, בחור, עקרת בית, שכיר ובעל עסק, וכדו'
ועליהם תשובות קצרות הלכה למעשה
בתוספת הסבר קצר בלשון קל ומובן
המקנה ללומד ידע בסיסי ומעשי בהלכות רבית

בתוספת

20 שאלות מעשיות השכיחות אצל ילדים
ועליהם תשובות קצרות להלכה

מאת

פנחס וינד

אדר א' תשע"ד לס"ק
פעיה"ק ירושלים ת"ו

תוכן הספר

הסכמות

הקדמה

א	תוכן הספר
כה	מבוא - חשבוננו של עולם
מא	פרק א אופנים שיש בהם רבית
נו	פרק ב סוגי הרבית
פא	פרק ג רבית דברים
קג	פרק ד טובות והנאות
קכג	פרק ה החזרת מוצרים
קנט	פרק ו הוצאות והפסדים
קעה	פרק ז קרובים שכנים וידידים
רא	פרק ח רבית מוקדמת ומאוחרת
ריט	פרק ט רבית שאינו מלוה למלוה
רמא	פרק י תשלום מראש
רעט	פרק יא תשלום מאוחר
רצה	פרק יב הלואת חפצים
שיט	פרק יג הקדמה ואיחוד בתשלום שכירות
שלא	פרק יד תוספת שאינו מחמת ההלוואה
שמז	פרק טו מוסדות וגמחי"ם
שפא	פרק טז קניית ומכירת דירה
שצה	פרק יז שכירות דירה

הסכמת
מרן רבי עובדיה יוסף זצ"ל
 על החיבור 'חיתר עיסקא כהלכתו' - ברית פנחס

OVADIA YOSSEF
 RISHON LEZION
 AND PRESIDENT OF TORAH SAGES COUNCIL

עובדיה יוסף
 הראשון לציון
 ונשיא מועצת חכמי התורה

ירושלים כ"ט תמוז תשס"ז JERUSALEM

הסכמה

הובא לפני הספר 'ברית פנחס' העוסק בעניני ריבית מהלכה, והן בזמננו
 האיסור, שאם לא ידע האדם הלכות ריבית על מדין, קרוב לודאי שיבא
 להכשל בהם ח"ו, וצריך לו נוסח החיתר עיסקא, מעשה ידי אופן, נשע טאכן,
 צנצנת חסן, חכו סמתקים וטולו מחמדים, תהלותו בקהל חסדים, שכן תורק
 שמו, מעמדו ונימוקו עמו, כשלת הרה"ג ר' פנחס וינר שליט"א ראש כולל 'עמם
 התורה' אשר נשאו ונתנו באמונה ברב רבנותו הפוסקים, האמנים
 ואחרונים, חרשים גם ישנים, ונחת לעיסקא ודיטא, אשר הלוחה, צנה
 וסודיה אפיו, ולפעלא סכא אביטא אישר חלילה לאריותא.

ולא נצרכה אלא לברכה, היא רעא שחנה לכוך על המספר בקרב, ועד
 יפשו מעינותיה חנה להגדיל תורה ולהאדירה, מהך גתה ושלחה חובה לכל
 סלי חסידים, ובכל אשר יפנה ישכל וצלות, ודי שמו בשם השוללים אשר
 סאך לנאן ולהפארת.

Handwritten signature

הסכמת
מרן רבי יוסף שלום אלישיב זצ"ל
 על החיבור 'חיתר עיסקא כהלכתו' - ברית פנחס

יוסף שלום אלישיב
 ירושלים

בס"ד, כ"ט תמוז תשס"ז

חש ליבו של הרה"ג ר' פנחס וינר שליט"א להוציא מדרך
 הלכתי שווה לכל נפש אודות חובת הזהירות ממכשולות
 המצויים בעניני ריבית ודרכי עשיית החיתר עיסקא, וכבר באו
 בשבח הקונטרס הרבנים הגאונים שליט"א בהסכמותיהם.

וביטו מן הגר"ש אלישיב שליט"א כי יראה ברכה בעמלו,
 להדריך את הציבור בזהירות מנתינת נשך ולקחת רבית,
 ובשכר זה יראה ברכה בעמלו להגדיל תורה ולהאדירה.

הנחה בהוצאת מרן שליט"א

Handwritten signature of Rabbi Yosef Shalom Eliashiv

הקדמה

"ישמחו השמים ותגל הארץ ויאמרו ... ה' מלך", בהגלות נגלות עלי תבל
 "ספר התשובות - ברית פנחס" המונה כשלוש מאות שאלות, אופנים, חששות
 והיכי תמצוי, בהלכות ודיני רבית החמורין, שאמרו בזה חז"ל בספרא ויקרא (כה, לז)
 "את כספך לא תתן לו בנשך ובמרבית לא תתן אכלך אני ה' אלוקיכם אשר הוצאתי
 אתכם מארץ מצרים, מכאן אמרו כל המקבל עליו עול רבית 'מקבל עליו עול
 שמים', וכל הפורק ממנו עול רבית פורק ממנו עול שמים". הרי שע"י קבלת 'עול
 רבית' מקבל עליו 'עול שמים' - ואומר ה' מלך.

במה אקדם ה' אכף לאלוקי מרום (מיכה ו, ו) על רוב חסדו וטובו עלינו, שזיכנו
 להיות מיושבי בית המדרש ולעסוק בתורתו הקדושה ללמוד וללמד, לאסוקי
 שמעתתא אליבא דהלכתא, ובפרט זיכני השי"ת בשבע שנים האחרונות לזכות את
 הרבים בהחדרת לימוד הלכות רבית בקרב עם ועדה, שבו עיקר העבודה והיגיעה
 להציעה ולפרשה לפני קהל עדת ישראל כשולחן הערוך, כמו שאמרו גדולי דורינו
 שזו חובת השעה, כי בהלכותיה העמוקות ובמבואותיה הסתומות נתמעט הדעת,
 ורבים אומרים מי יראני טוב, להטעימנו מפירותיה ולהשקותינו ממעיינותיה,
 ובסייעתא דשמיא הגענו עד הלום להוציא לאור עולם חיבור נוסף על הלכות ודיני
 רבית בפרטיהם, "ספר התשובות - ברית פנחס", בו ימצא כל אחד ואחד באשר
 הוא, מעולל עד יונק, מנער עד זקן, מענה ותשובה לכל מיני אופנים והיכי תמצוי
 המזדמנים מידי יום ביומו ואפילו מידי שעה בשעה, וכאשר יתבאר בראשית הספר
 'חשובנו של עולם'.

בספר זה הבאנו כשלוש מאות אופנים והיכי תמצוי העוסקים ומפרטים 'בעיות'
 'חששות' 'דיונים' שיתכן לעבור בהם על איסורי רבית, דאורייתא ודרבנן, רבית
 קצוצה ואבק רבית, רבית מוקדמת ורבית מאוחרת, והוא ערוך ומבואר בלשון קלה
 מאוד, מתומצת ומבואר למען יקל על כל שכבות האנשים ללמוד ולעיין בספר
 ולהגיע אל מבוקשתם, לקבל מענה או פתרון הולם היאך ומה לעשות, היאך לומר,
 היאך ליתן הכסף, ובעיקר היאך לא לעשות והיאך לא לומר, כדי להינצל מאיסורי
 רבית החמורין, שכבר הפליגו בזה בגמ' ובמדרש מה רב שכרן של הנזהרין בזה
 ומה רב עונשן של המזלזלין בזה והעוברין על זה הרי הן כאילו כפרו ביציאת
 מצרים ובאלקי ישראל (ב"מ עא, א), וכאילו עברו על כל העבירות שבתורה (שמות
 רבה לא, יג), וח"ו לא יקומו לתחיית המתים (שם לא, ו).

שאלה קנח

מוסיף בשעת פרעון לסיבה אחרת

סימן קס סעיף ז

שאלה

בחור אחד היה מתייעץ תמיד עם אביו בן תורה שעשה זאת בחור חסד ומצוה, במשך זמן זה הלווה האביר לבחור סכום מסוים שיהיה לו כדמי כיס, לאחר זמן החזיר הבחור מעטפה לאביר, ובתוכה היה הסכום שהלוה לו, כמו כן היה שם עוד סכום כסף בצירוף מכתב תודה והערכה על כל החסד שעשה עימו כל התקופה. האם יש בזה חשש איסור.

תשובה

יש להחמיר בזה.

פתרון: יאמר לבחור שעכשיו רוצה לקבל רק את החזר ההלוואה, ואם ירצה ישלם לו בהודמנות אחרת על ההערכה שהוא חייב לו.

סברת הדברים

תוספת זו אינו משום ההלוואה, ומעיקר הדין נפסק בש"ע (סעי' ז) שכל דבר שהלוה היה עושה למלוה גם ללא ההלוואה אין בזה חשש איסור אולם מציעו בש"ע הרב (סעי' ז) שכל זה הוא רק שלא בשעת פרעון החוב, אבל בשעת פרעון כל מה שנתן לו יותר נראה כנותן לו עבור ההלוואה אף על פי שאינו נותן כלל משום ההלוואה, ואם כן במעשה זו שהוא מחזיר לו יותר בשעת פרעון החוב, יש להחמיר שלא לתת אפי' דבר שאינו משום ההלוואה כלל.

ועל כן אם רוצה לצאת מן האיסור, יאמר לבחור שעכשיו הוא רוצה לקבל רק את החזר ההלוואה, ובהודמנות אחרת יתן לו על ההערכה שהוא חייב לו, ושוב לא יהיה בזמן פרעון.

שאלה קנט

תשלום לחבירו על לקיחת משכנתא על שמו - האם יש בזה איסור רבית

סימן קע סעיף א

שאלה

אחד רצה לקנות דירה בשווייץ לצורך השקעה, ולא היה לו אזרחות שווייצרית, ולא היה זכאי לקבל משכנתא על שמו, על כן ביקש מחבירו אזרח שווייצרי, שיקנה דירה על שמו ויוציא משכנתא על שמו, וכמובן שהוא ישלם את המשכנתא כל חודש. כתמורה על טובה זו שילם לחבירו 1000 דולר. לאחר זמן נדע לו שיש בזה חשש רבית, האם צריך חבירו להחזיר לו הסכום שקיבל או לא.

תשובה

אסור לשלם לחבירו על הוצאת משכנתא אלא באופן שיש ביניהם היתר עייסקא כראוי. ואם נתן לו הסכום בלא לעשות היתר עייסקא, יש לברר כמה מסכום זה נתן לו עבור המשכנתא, וכמה כסף נתן לו עבור ההשתמשות בשמו לקניית הדירה, וכמה על הטירחא בהוצאת המשכנתא, שמה שנתן לו עבור המשכנתא צריך להחזיר, ומה שנתן עבור ההשתמשות בשמו או עבור הטירחא להוציא המשכנתא אין צריך להחזיר.

סברת הדברים

בסכום זו של 1000 דולר, שילם לחבירו עבור שני דברים, שאפילו אם לא היה מוציא משכנתא על שמו, עצם הדבר שנתן את שמו לקניית דירה שוה כסף, ודרך בני אדם לשלם על זה, כמו כן שילם לו הוצאת המשכנתא מהבנק על שמו, וכן על הטירחא בטיפול והוצאת המשכנתא.

ועל כן יש לשער כמה מן הסכום שילם עבור הוצאת המשכנתא וכמה מן הסכום שילם לו עבור ההשתמשות בשמו, והטירחא להוציא המשכנתא, שבמה שהשתמש בשמו מותר לו לשלם, שאין זה משום